

29.10.2003

2690/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Harri Ojala

**VANKISÄÄNTÖJEN SAATAVUUS VANKILASSA, AVO-OSASTON
SULKEMINEN YM.**

1
KANTELU

Arvostelitte kirjoituksessanne A:n vankilaa siitä, että

- vangeille ei anneta mielestänne asianmukaista talviulkoiluvaatetusta,

---

- vankilan avo-osasto suljettiin kollektiivirangaistuksen luonteisesti tilapäisesti suljetuksi osastoksija samalla

- rajoitettiin vankien mahdollisuuksia päästä suihkuun ja ulkoiluun samoin kuin

- kieltoa vastaanottaa tavaroita tapaaajilta sekä

- vankimyymälän aukioloajan päällekkäisyyttä ulkoilu - ym. aikojen kanssa.

3
RATKAISU

Talvivaatetus

Arvostelitte kirjoituksessanne sitä, että vangit joutuvat ulkoilemaan talvella vain kevyesti vaate tettuna, vaikka vankilassa on runsaasti lämpimiä turkishaalareita, joita voisi antaa myös vapaa-ajan käyttöön.

Vangin vaatetuksesta on säädetty rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain (RTL) 2 luvun 7 §:ssä ja vankeinhoitoasetuksen 4 luvun 9 - 11 §:ssä. Rikosseuraamusvirasto on antanut vaatetusta koskevia täydentäviä ohjeita, viimeksi 7.4.2003 (nro 3/011/03).

Selvityksen mukaan turkishaalarit ovat tarkoitettu vain työkäyttöön vankilan ulkoryhmälle. Haalareiden antaminen ulkoilukäyttöön ei ole vankilan mukaan mahdollista selvityksestä ilmenevistä syistä johtuen. Paksujen lämpöhaalareiden tai toppavaatteiden antaminen vangille on selvityksen mukaan ongelmallista myös vankien tarkastamisen kannalta. Tästä syystä vankilassa on kielletty vankien omien ulkoiluvaatteiden, lähinnä toppavaatteiden käyttö.

Lain mukaan lähtökohtana on, että vangille annetaan rangaistuslaitoksessa asianmukainen vaatetus. Nähdäkseni ainakin talvivaatetuksen tulee olla ulkoilun kannalta riittävän lämmin. Vankila katsoo, että vangeille annettava vaatetus on tältä osin riittävä.

Vankilan selvityksestä myös ilmenee toisaalta, että vankien omien talvivaatteiden käyttäminen on kielletty A:n vankilassa. Kielto perustuu selvityksen mukaan paksujen talvivaatteiden tarkastamis vaikeuksiin.

Rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 2 luvun 7 §:n mukaan rangaistuslaitoksessa on vangille annettava asianmukainen vaatetus. Vangin on annettava käyttää omia vaatteitaan, jos ne ovat hyvässä kunnossa ja jos siitä ei voida olettaa olevan ilmeistä karkaamisvaaraa.

Vankilan esittämä peruste talvivaatteiden kiellolle, mikäli tämä on ainoa peruste, ei näyttäisi siten perustuvan lakiin. Sen vuoksi päätin vielä erikseen omana aloitteena selvittää A:n menettelyn tältä osin. Samassa yhteydessä katsoin aiheelliseksi pyytää myös vielä Rikosseuraamusviraston lausunnon vankien talvivaatetuksesta kantelu ssanne esitetyltä osin. Tulen siten ratkaisemaan tämän asian erikseen. ---

Muilta osin vastaan kanteluunne seuraavasti.

Avo-osaston sulkeminen ym.

Selvityksen mukaan asunto-osastonne oli viikon ajan suljettuna, mikä johtui vahingoitetun oven korjaamisesta. Ulkoilun jälkeistä suihkumahdollisuutta ei selvityksen mukaan ollut kielletty. Olosuhteista johtuen suihkuun pääsy edellytti kuitenkin erillistä pyyntöä. Selvityksessä kiistetään myös ulkoilusta myöhästymisestä aiheutuvan ulkoiluoikeuden menetystä koskeva väitteenne.

Vankilan selvitys on osin ristiriidassa väitteidenne kanssa. Käytettävissäni olevasta selvityksestä ei ole tullut esiin perusteita epäillä, että avo-osaston muuttaminen tilapäisesti suljetuksi osastoksi olisi ollut kirjoituksessanne tarkoitetulla tavalla rangaistuksen luonteinen. Saamani selvitys ei liioin tue suihkun ja ulkoilun epäämistä koskevia väitteitänne.

Suihkun ja ulkoilun osalta näyttäisi pikemminkin siltä, että Teille ei kerrottu osaston tilapäisen luonteen muutoksen vaikutuksista vankien oloihin. Vankeinhoitoasetuksen 4 §:ssä 1 momentin mukaan vangille on viivytyksettä hänen saavuttuaan rangaistuslaitokseen annettava tietoja laitoksen oloista ja vangin oikeuksista sekä velvollisuuksista. Tietojen antaminen ei mielestäni rajoitu vain rangaistuslaitokseen saapumiseen. Hyvään vankeinhoitoon kuuluu mielestäni myös se, että vangeille tiedotetaan vankilan olosuhteiden ja käytäntöjen muutoksista. Saatan käsitykseni A:n vankilan johtajan tietoon. Muihin toimiin tämä asia ei anna minulle aihetta.

Vankisääntöjen ym. saatavuus vankilassa

Vankeinhoitoasetuksen 4 §:n 3 momentin mukaan vankien saatavilla on oltava kokoelma vankeja koskevista laeista ja asetuksista sekä muista säädöksistä.

Vankilan selvityksen mukaan vankisäännöt ja muut vankien oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat virallisjulkaisut löytyvät vankilan kirjastosta. Jokaisella vangilla on oikeus niihin tutustua. Johtaja n mukaan tämä myös ilmoitetaan vangeille heidän saapuessaan laitokseen. Johtaja kuitenkin epäilee, että vangeille annettava perusinformaatio ei kaikilta osin jää riittävästi vankien tietoon. Hän katsoo, että vankilan tiedottamista tulee tässä suhteessa parantaa.

Pidän sinänsä riittävänä, että vankisäännöt ja muuta vankeja koskevat virallismääräykset ovat saatavilla vankilan kirjastossa. Pidän kuitenkin tärkeänä, että mainituista julkaisuista ja oikeudesta tutustua niihin tiedotetaan vangeille riittävästi. Tässä suhteessa näyttäisi olleen puutteita. Tämän myöntää myös vankilan johtaja. Saatan käsitykseni asiasta vankilan tietoon. Muihin toimenpiteisiin en katso asiassa olevan aihetta.

Rajoitukset omaisuuden vastaanottamisessa

Vangin omaisuuden hallussapidosta on säädetty RTL 1 luvun 8 §:ssä ja vankeinhoitoasetuksen 35 §:ssä. Mainittuja säännöksiä täydentäen oikeusministeriön vankeinhoito-osasto on antanut tarkempia määräyksiä muun muassa omaisuuden hallussapidosta määräyksellään 13/011/99 (Vangin omaisuuden hallussapito ja säilyttäminen).

Vankilan selvityksen mukaan A:n vankilan johtajan antamien ohjeiden mukaan vanki ei saa vastaanottaa "siviilistä" CD-levyjä ym. tavaroita. Omaisuuden vastaanottamiskiellon perusteena on selvityksen mukaan vankien välistä kaupankäyntiä koskeva epäily. Vanki voi sen sijaan vastaanottaa "siviilistä" rahaa ja ostaa asianomaisen tuotteen vankimyymälästä.

Totean, että vankilan johtaja voi vankeinhoito-osaston määräyksen mukaisesti päättää vankilakohtaisista rajoituksista laitosjärjestykseen ja -turvallisuuteen liittyvillä perusteilla. Käytettä vissäni olevasta selvityksestä ei ole ilmennyt, että A:n vankilassa olisi tältä osin ylitetty vankeinhoitoviranomaisille kuuluvaa harkintavaltaa tai käytetty sitä väärin.

Vankimyymälän aukioloajat

Aukioloaikojen vaikutuksesta ulkoiluun viittaa vankilan talousmestarin selvityksessä todettuun. Asia ei anna minulle aihetta toimenpiteisiin.

Muihin toimenpiteisiin kirjoituksenne ei ole antanut minulle aihetta.